

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HVAR 8 DAG

3:dje årg.

Den 29 December 1901

N:o 13

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: *Clæ's Gustaf Adolf Tamm* (med 1 porträtt). *Lekamraterna*, originalskiss för HVAR 8 DAG af F. S. *Lysekils nya kyrka* (med 1 illustration). *Från den stora orkanen i Cimbrishamn* (med 2 illustrationer). *Slottsskogsparken i Göteborg och dess skopare* (med 7 illustrationer). *L. Mecheln* (med 1 porträtt). *Bankraset vid Partille* (med 2 illustrationer). *Från scenen* (med 4 illustrationer). *Svensk konstslöjd* (med 2 illustrationer). *Gatubilder från Venedig* (med 2 illustrationer). *Veckans porträttgalleri* (med 18 porträtt).

BONNIERS TRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1901.

Foto. Hertberg, Stockholm.

Öfverståhållaren friherre C. G. A. TAMM.

Nästa juni månad blir det tolf år, sedan friherre Tamm tillträdde posten som Stockholms öfverståthållare. Huruvida han då fortfarande residerar i polishuset vid Myntgatan och i det enastående vackra öfverståhållarepalatset vid Slottsbacken — hvilket Nikodemus Tessin, Sveriges »habilaste» arkitekt, uppförde åt sig — är osäkert, ja otroligt. Redan länge har det beskäftiga ryset vetat att förtälja, att friherre Tamm hade för afsikt att lämna befattningen som hufvudstadens styresman. Och detta rykte har ju fått en bekräftelse därigenom, att, då Stockholms stadsfullmäktige nyligen hade att utse ny representant till riksdagens Första kammare efter generalmajor Björnstjerna, hvilken afsagt sig på grund af sin höga ålder, och man var betänkt på att välja friherre Tamm, det under den förberedande öfverläggningen framkom från auktoriseradt håll, att öfverståhållaren icke länge skulle fortfara i sitt ämbete — hvarför han ju sålunda kunde anses ha tid till riksdagsmannauppgiften, hvilket äfven tillföll honom.

Det är alltså att antaga, att friherre Tamm inom mycket kort tid, före riksdagens sammanträde i januari, kommer att lämna öfverståhållareposten. Och när han gör detta, skola säkert de allra flesta, ja alla, erkänna, att Stockholm gjort en stor förlust, som det blir mycket svårt att ersätta.

Om någon, har friherre Tamm från första stunden tagit sitt kall på allvar. Han har sanneligen icke nöjt sig med att endast representera — och göra representationsplikterna mera betungande än nödvändigt! Han har på sitt ämbetsrum, där han dagligen varit att träffa i minst tre timmars tid, och där han äfven personligen mottagit snart sagdt hvem som helst, som ansett sig ha något att dryfta med öfverståhållaren, och icke minst utanför detsamma — icke blott vid stadsfullmäktiges sammanträden, som deras ordförande, och desslikes som ordförande vid beredningsutskottets mödosamma arbeten, utan vid många, många andra sammanträden och möten och i tusen olika åligganden, hvilka tillkomma främste styresmannen för en betydande och lifligt blomstrande hufvudstad, utvecklade ett ständigt intresserat, tändigt af de bästa afsikter besjäladt, men förvisso icke alltid tacksamt och belönadt arbete. Friherre Tamm har sommar som vinter sträfvat lika oegennyttigt. Han har bemödat sig om att sätta sig in i detaljerna lika väl som i hufvudsaken. Ett lysande exempel härför lämnade han vid industri- och konstutställningen i Stockholm 1897, då han var utställningens generalkommissarie, och denna gång, då öfverståhållaren, till följd af sakens natur, måste träda mera fram än vanligt, var det äfven för de skumögde lätt att se, att friherre Tamm både var en initiativernas, den kloka organisationens och det rastlösa arbetets man. Hans namn är för alltid förenadt med denna så utomordentligt lyckade utställning, som i mångt och mycket gjorde Sverige medvetet om sin egen förmåga och skänkte det glans utåt.

När friherre Tamm inom kort intager sin plats i Första kammaren, har han många riksdagsminnen att erinra sig. Vid den sista ständsriksdagen intog han plats å riddarhuset. Han var sedermera en af Upsala läns representanter i Andra kammaren 1870—72 och 1876 samt hade 1870—71 plats som suppleant i konstitutionsutskottet. Hösten 1882—hösten 1889 hade han, vald af Gäfleborgs läns landsting, plats i Första kammaren, blef 1883 suppleant i statsutskottet samt 1884 och 1889 ledamot häraf. I maj 1884 utnämndes friherre Tamm

emellertid till konsultativt statsråd för att två år senare öfvertaga finansdepartementet, hvilket chef han var till den 6 februari 1888. Det var under denna tid han vid satsminister Themptanders sida uppträdde som kämpe mot frihandelns allt talrikare angripare. Friherre Tamm visade sig som talare vara i besittning af ett ovanligt klart framställningssätt, och äfven på motståndarnes sida kunde man icke undgå att uppskatta honom såsom en krigare, hvilka ns vapen alltid voro skinande blanka.

Den yttre gången af friherre Tamms lefnad är för öfrigt följande. Han föddes den 10 augusti 1838 på Lydinge i Uppland. Fadern var den skicklige bergs- och bruksmannen Adolf Gustaf Tamm och modern friherrinnan Augusta Maria Sofia Rålamb. Friherre vid farfaderns död 1856, blef Tamm underlöjtnant vid Lifregementets dragonkår 1858, idkade bergsstudier i Falun 1859—60 och öfvertog 1864 skötseln af Österby och Strömbacka bruksegendomar. Han befordrades 1863 till löjtnant och tog 1865 afsked ur kristtjänsten. Vid sitt utnämmande till konsultativt statsråd lämnade han disponensskapet för Österby, och i juni 1888 utnämndes förutvarande finansministern friherre Tamm till öfverståhållare i Stockholm. Han var 1871—86 e. o. fullmäktig i järnkontoret, där han 1889 blef ordförande, äfven detta en synnerligen viktig post. Friherre Tamm har för öfrigt varit ordförande i konsortiet för den nya operabyggnaden i Stockholm, har inkallats i Landtbruksakademien, o. s. v. Han är sedan 1865 gift med Ebba Carolina Tersmeden och har fem barn, hvaraf sonen Wilhelm Adolf är t. f. andre polisintendent i Stockholm.

Under friherre Tamms öfverståhållareskap har, som bekant, Stockholm gått oäntligt mycket framåt, och vi ha här ofvan framhållit, hvilket rastlöst arbete öfverståhållaren utvecklade, ett arbete, som ju i främsta rummet kommit Stockholm till godo, men därigenom medelbart äfven hela landet. Det är ju tydligt, att en öfverståhållares tjänst i mycket är af synnerligen grannliga natur — öfverståhållaren är ju bl. a. hufvudstadens högste polischef — och ofta fordrar en alldeles särskild takt. Friherre Tamm har i detta, liksom i så många andra afseenden, varit mera än otadlig: han har varit ett mönster — för öfverståhållare i allmänhet och för Stockholms stad i synnerhet.

Han har, utan öfverdrift sagdt, gjort sig omtyckt af hög och låg. Vid flera tillfällen, när tvister uppstått mellan arbetsgivare och arbetstagare i Stockholm, ha deputationer från såväl de ena som de andra uppvaktat öfverståhållaren, hvilken, om möjligt, sökt mäkla fred. Att han vid dessa tillfällen mottagit arbetarne på ett lika vänligt och värdigt sätt som principalerna kan ju påpekas, men behöfver icke göras åtminstone för den, som någon gång kommit i beröring med friherre Tamm. Man ser och förstär g:nast, att hans sätt måste vara detsamma mot hvarje hederlig människa, med hvilken han talar.

Att en person i en sådan ställning som Stockholms stads öfverståhållare intager, skall vara utsatt för en del hugg, är själfklart. Men aldrig har den ärliga viljan, har välmeningen i friherre Tamms görande och låtande kunnat bestridas, och aldrig har man hos honom kunnat se ett drag, som icke varit nobelt i tanke och handling.

Stockholm har under friherre Tamms öfverståhållareskap varit verkligt fäst vid sin styresman — liksom öfverståhållaren varit det vid hufvudstaden. Eljest arbetar man icke på ett sådant sätt som friherre Tamm gjort.

O. R.

LEKKAMRATERNA.

Originalskiss för HVAR 8 DAG af F. S.

Bjällrorna klinga melodiskt genom det brusande sorlet och spårvagnsklockornas gälla riagningar. Eleganta slädekipager dansa graciöst fram öfver snön bland pustande droskhästar och myllrande folkskaror.

Dragen af ett par brunglänsande, frustande springare, svänger en svartlackerad släde med adligt vapen på sidorna in på en af hufvudgatorna. Kusken bär brunt livré, och i släden sitter en ung dam, väl ombonad af pälsverk. Några herrar, som möta ekipaget, hälsa vördnadsfullt och vända sig om efter den bortloder släden. Sedan rycka de på axlarna och småle.

»Hvem var det?» frågar en herre i sällskapet. »Öfverstinnan Björnram — gifte sig till en titel och öfver en million och fick död på gubben inom ett par år.»

De samtalande herrarna fortsatte sin väg nedåt gatan, under det ekipaget stannade utanför ett monumentalt stortadspalats, från hvars fönster bländande ljusfloder strömma ut öfver de breda sandstenstrottoarerna.

En stund senare stod den unga öfverstinnan framför en trymå i sin luxuöst inredda våning och ordnade det blonda, burriga håret, å hvilket vattenpärlorna efter rimfrostens glittrade i skenet från ljuskronorna. Hon smålog åt sig själf då hon såg sin bild i spegeln, de friska, röda kinderna, blomstrande af hälsa och fågning, de vackra ögonen, lysande af ungdom och lifslust. Men leendet gled öfver från stolthet till bitterhet. Hon tänkte på de många afundsamma, nästan hatfulla blickar, som slungats emot henne därnere på gatan. Ännu mera pinade henne åsynen af en gammal trasklädd gumma som pekande visat en liten huttrande parvel det granna ekipaget.

Hon kunde icke förstå, hvarför just hon skulle betraktas som afundsvärd. Hon kände sig så fattig i all sin rikedom. Tjänarne gingo omkring henne tysta som spöken. Och sonen, den lille skålmaktige Sven, trufdes ej riktigt väl hemma, där hans bångstyriga pojkklynne lätt råkade i kollision med den unga moderns närver och guvernantens knotiga fingrar. Hon hade aldrig känt sig riktigt lycklig, den vackra Asta Björnram. Framtiden låg nog så ljus för henne, när hon efterkom föräldrarnes önskan och gifte sig med den ståtliga, knappt femtioårige öfversten. Men i detsamma hon räddade de sina från ekonomisk ruin och kastade sig in i den lyx och de nöjen, som bjödos henne i det nya hemmet, upprefs ett sår i hennes hjärta, som ännu efter flera år ej hunnit läkas.

Efter endast ett par års äktenskap fick hon följa sin make till grafven. Nu hade hon endast sonen — och hvem vet — om några år skulle kanske han också lämna henne för att gå ut i världsvimlet. — — —

Hon rycktes ur sina tankar af ett stojande larm från tamburen och hörde sin herr son skrika med full hals:

»Nej, farbror får inte gå... farbror skall följa med in till mamma!... Om farbror går, så följer jag med!...»

Öfverstinnan närmade sig dörren, då denna med en duns flög upp. Och in störtade Sven, rödkindad och andfädd.

»Mamma», ropade den lille bytingen och ryckte henne i kjolen, »får inte farbror komma in? Säg mamma!»

»Hvilken farbror menar du?» frågade hon, under det pojken drog henne med sig ut i tamburen.

Så sprang han bums på en mustaschprydd herre som stod därute omgifven af några tjänare, hvilka tillskyndat vid bullret, fattade med sina knubbiga händer om ett par af hans fingrar och sökte med all makt få honom in.

Asta ryckte till, när hon såg den främmande, och skiftade färg. Den mustaschprydda herrn lyfte artigt på hatten.

»Jag ber om ursäkt, fru öfverstinna», sade han ogeneradt, »men jag måste ovillkorligen följa min lille lekkamrat hitupp, annars hade han aldrig kommit hem.»

»Om inte farbror kommer in, vill jag följa med farbror hem!» envisades gossen energiskt.

»Se så, min gosse lille, stanna du hemma, det är för kallt för dig att följa med mig hem, invände den främmande och beredde sig att gå. Men lille Sven släppte inte taget så lätt.

»Neej, farbror får inte vara ensam på nyårsafon! Farbror har inte någon liten gosse att leka med därhemma... Mamma, bed farbror stanna, så kan han leka med mig — det gör aldrig mamma!»

Asta såg på den ståtliga mannen, som skratande sökte hålla den lille pratmakaren i styr. Hon kunde ej få fram ett ord, men i hennes hufvud vimlade tankarne om hvarandra. Han var ju ensam, lika ensam som hon kände sig. Om hon bara hade haft mod att bedja honom stanna... Men nej — han sade några artigheter och drog sig tillbaka.

Då började Sven skrika, gallskrika, så som endast ett par friska femåriga lungor kunna det. Här gafs ingen pardon. Den unga frun räckte med uppjudande af hela sin själfbehärskning sin sons store lekkamrat handen.

»Herr Borg, gör oss det nöjet att stanna hos oss i kväll... jag ser, att Sven och ni äro så goda vänner, att...»

Han gaf ett afböjande svar, under det han knappast vidrörde den framräckta handen. Men då tog hon på sig hela sitt mod — han fick inte gå nu... »

»Gustaf», bad hon bevekande, »för lille Svens skull!»

Han tryckte hårdt hennes hand. Kort därpå satt han inne i salongen med sin lille lekkamrat i knät, en gunghäst vid sidan och ett helt regemente tennsoldater på bordet. Och midt emot honom satt Asta och deltog i leken.

»Farbror ska lära mamma att leka», ropade lille Sven gång på gång, »annars får farbror komma hit hvar dag!»

Det blef den gladaste nyårsafon Asta upplefvat sedan hon lämnade föräldrahemmet. Svens friska skratt genljöd i hela våningen, och man hade all möda att vid surén hålla honom i styr.

Asta var förstas nyfiken att få veta, hur de båda lekkamraterna stiftat bekanskap med hvarandra. Det hade gått mycket enkelt. Lille Sven sprang dagligen omkring och lekte jämte några andra bytingar utanför Borgs kontor. Folk, som ofta se hvarandra, bli ju vanligtvis förr eller senare bekanta. På sista tiden hade de blifvit så goda vänner, att Sven till och med gjorde påhälsningar på kontoret, och i kväll ville pojken alls inte gå, förrän han fick »farbror med hem till mamma»...

Och nu hade lille Sven haft det riktigt roigt hemma.

Men tiden gick fort — alltför fort, tyckte lille Sven. Han afgaf en hel rad protester, innan han kom i säng, och farbror Gustaf måste sitta vid

den lilla bädden, tills den lille somnat, sedan han väl tjugo gånger mist lofva att hälsa på följande dag — — —

»Jag hoppas, att du kommer till oss på middag i morgon, annars får Sven säkert ingen ro», sade Asta, sedan de blifvit ensamma och sutto sampråkande vid kaffet.

»Jag får tacka för vänligheten», svarade Gustaf, »men jag vågar inte lofva det säkert. Det var ju endast en tillfällighet, som gjorde, att jag kom hit i kväll.»

»Du ångrar det väl inte, Gustaf?»

Hon såg på honom med sina stora, vackra ögon. De hade ej på hela kvällen talat om det förflutna. Den lille pojkbysingen hade med sitt joller formigen hypnotiserat dem båda.

Ett obevekligt öde hade skiljt deras vägar. Han hade gifvit henne fritt att välja och reste bort. Han var fattig då och kunde ej bjuda henne ett hem — bättre då att lida och glömma. Det var länge sedan dess. Öfver dessa minnen hade redan länge vuxit mossor — hvad tjänade det till att gräfva upp dem igen!

»Jag har ingenting att ångra», svarade han kort på hennes fråga. »Och inte du håller, hoppas jag», tilade han halvhögt.

Hon böjde ned hufvudet och lekte nervöst med silkestofsarna på stolen. Gustaf betraktade henne under tystnad. Hvad hon ändock var vacker med sina friska röda kinder och glänsande blå ögon. När han sist såg henne, var hon ännu nästan barn. Nu hade hon blifvit kvinna, yppig i sin fagrade blomstring — — —

Det hade blifvit sent. Gustaf fann det vara tid

att bryta upp. Men innan han gick frågade hon honom ännu en gång:

»Du kommer väl till oss i morgon, Gustaf?»

Han tryckte hennes hand. I de tindrande ögonen, som han blickat in i så många gånger, tyckte han sig läsa en innerlig längtan, att han skulle komma...

»Vill du det då gärna?» frågade han leende.

Han såg, hur det ryckte kring hennes läppar. Sakta drog han henne till sig och fattade med båda händerna kring hennes hufvud, så, som han plägade göra förr under de lyckliga ungdomsdagarna.

»Asta», sade han vekt, »om vi skulle börja lefva igen, du och jag...»

»Och lille Sven!», ropade hon jublande och slog sina armar kring hans hals.

— — —

Länge stod öfverstinnan Björnram vid sitt fönster och såg ut öfver den månbelysta gatan. Hon hade släckt ljusen rundt omkring sig, endast himmelens gnistrande stjärnor fingo lysa öfver hennes återfanna lycka. Hon hade stått i fönstret och vinkat, när släden farit bort med *honom*, men ännu stod hon kvar där, i den vackra vinternatten — — —

Då tonade genom rymden tofs'aget från kyrkans torn. Hon gick bort från fönstret. Tyst smög hon sig in i barnkammaren, där hennes son slumrade, belyst af månskenet, som strömmade in genom fönstret. Och under det klockans sista toner dallrande dogo bort, kysste hon honom på pannan, hviskande:

»Godt nytt år, mitt kära, älskade lilla barn!»

LYSEKILS NYA KYRKA.

Foto. M. Jacobson, Lysekil.

Lysekils nya kyrka, som i dagarne nått sin yttre fulländning och blifvit högtidligt invigd, är säkerligen en af Sveriges ståtligaste och vackraste kyrkor, belägen på en dominerande höjd i den unga stadens midt.

FRÅN DEN STORA ORKANEN I CIMBRISHAMN.

Foto. K. Ohlsson, Cimbrishamn.

Länge skall man i Cimbrishamn minnas den ödesdigra stormnatten af lördagen den 14 och söndagen den 15 december, då inne i »den skyddande hamnen» 5 fartyg, skonerten »Ro-alie», Skillinge, skonerten »Ida», Hellevik, ga'easen »Albano», Matvik, skonerten »Neptunus», Karlshamn, och galea-

sen »Christina», Brantevik, blefvo fullständigt vrak — man hoppas möjligen att kunna berga de två sistnämnda — hvarjämte två skonertes, två galeaser och två jakter blefvo mer eller mindre skadade och skamfilade. Som väl var, spildes dock intet människolif.

SLOTTSSKOGSPARKEN I GÖTEBORG OCH DESS SKAPARE.
MED ANLEDNING AF GROSSHANDL. AUG. KOBBS I DAGARNE TIMADE FRÅNFÄLLE.

Foto. Jonason, Göteborg

STORA OCH SMÅ FINNA HÄR SVALKA OCH HVILA.

En af de mest framstående männen i rikets andra stad har med *August Kobb* åter gått ur tiden, och förgäfvets har HVAR 8 DAG sökt skaffa ett porträtt af den bortgångne om sin stad så högt förtjänste mannen, något sådant lär tyvärr ej existera.

August Kobb hade dock genom sin lifsgärning rest sig ett minnesmärke, som länge i kär hägkomst skall bevara hans minne, och främst har han gjort detta genom det arbete han nedlagt på skapandet af den storartade anläggning, som väl tör kunna

Foto. Hasselblad, Göteborg.

ETT VACKERT HÖRN AF DEN STORA OCH OMVÄXLANDE PARKANLÄGGNINGEN.

Foto. Jonason, Göteborg.

SLOTTSSKOGEN: Här, vid en af de stora dammarne, brukar ungdomen hålla till, matande svanorna och beundrande den höga vattenpelaren, som sprider frisk svaika under varma somrardagar.

räknas bland de vackraste i sitt slag i vårt land: Slottsskogsparken i Göteborg.

Slottsskogen är visserligen icke endast Kobbs gärning. Grefve Albert Ehrensvärd, den för ej så länge sedan hänsöfne förra höfdingen öfver Göteborgs och Bohuslän, hade i tillkomsten af densamma sin ansenliga andel; det var nämligen han, som väckte idén, och med sitt inflytande hägnade parken i ungdomsåren.

Eljes var det icke från början någon fullständigt ny plantering, som här anlades. Där funnos sekelgamla ekar på det oordnade området, hvilka endast väntade på sin »organisator» för att så småningom under kärleksfull vård växa ut till en af de vackraste parker i världen.

Det är Kobbs stolta lifsverk att från början ha insett, hvilket material till en storartad folkpark här fanns och att med en energi, som väl må kallas lika storartad, ha satt sig förra uppgiften, att tillvarata alla de naturliga möjligheterna å detta parkområde.

Hur han lyckats häri, hur han ur den förnå obetydliga dungen framtrölat en promenadplats af den stoltaste färging, det vet inte blott göteborgaren. Ty bland det första främlingen gör, då han kommer till Göteborg, är att företaga en tur i Slottsskogen, en bland Göteborgs mest karaktäristiska sevärdheter.

Knappast finnes väl någon park, som inom ett område som Slottsskogens erbjuder mer omväxlande scenerier. Där klänger barrskogen mörk och allvarlig upp för bergshöjderna, där står eken knotig och kraftig, där

frodas allehanda löfträd i dalgångarne eller framvisa sin af västanvinden formade silhuett på de förut kala berg, som nu prydas af en yppig vegetation. Boken ger här och där åt landskapet en mer sydlandsk fysionomi, och täflar härvidlag med de utländska trädslag, som växa å skyddade ställen. Vida gräsmattor breda ut sin rikedom i sommartid för storstadens arbetarefamiljer, dammar bjuda på springbrunnar och svanor om sommaren, präktiga

Foto. Jonason, Göteborg.

SLOTTSSKOGEN: I hjorthagen. De vackra djuren äro alltid föremål för mycken uppmärksamhet från djurvännerna.

skridskobanor om vintern. Blomsterplanteringarna äro skötta på ett mönstergillt sätt.

Det är som sagdt Kobbs verk, att denna härliga rekreationsplats så utvecklats. Också har i allmänna medvetandet hans namn städe varit förknippadt med densamma. Den har så att säga varit en domän, hvars behärskande ingen djärfdes bestrida anläggaren. Och så länge han lefde, hade han liksom genom en tyst öfverenskommelse bestämmänderätten öfver parken. Konservativ och orubbligt fasthållande vid hvad han ansåg riktigast, motsatte han sig ihärdigt alla försök, som under årens lopp gjordes att reformera restaurationsförhållandena i parken. Nu torde väl snart en välbehörlig ändring i detta stycke komma till stånd.

Men det var icke blott Slottsskogen, åt hvilken Kobb ägnade sina omsorger. Äfven för alla öfriga Göteborgs parker och alléer hyste han ett lika varmt intresse. Han hade stor del i Kungsparkens ordnande samt i an-

SLOTTSSKOGEN: Vintertid bjudes allmänheten en lång, härlig kälkbacke, en sällsyldig fröjd både för åkande och åskådare.

SLOTTSSKOGEN: Plats för barnens vintersport finnes äfven.

läggningen af den vackra Vasagatan och af Göteborgs präktigaste gatuparti, den trädkantade, med stadens vackraste hus bebyggda »Avenyen». Öfver allt, där det gällde stadens förskönande, har man i mer än en mansålder dragit nytta af Kobbs energi, fina och af resor i utlandet bildade smak. Som mångårig medlem af gatu- och vägförvaltningen har stort inflytande på stadens reglering.

Med Kobb har således gått ur tiden en man, som djupt ingripit i Göteborgs yttre utvecklingshistoria under de sista fem decennierna. Aktadt och äradt skall ock förvisso den oegennyttige och personligen så anspråkslöse mannens minne lefva i rikets andra stad.

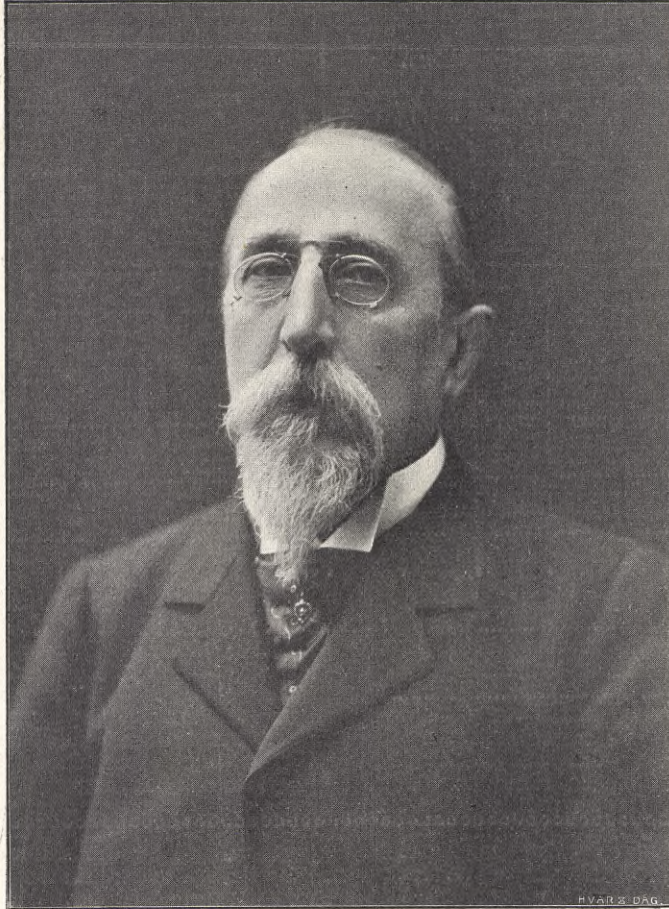
* * *

Foto. Jonason, Göteborg.

SLOTTSSKOGEN: Tillfrusen, är den största dammen en ypperlig skridskobana, ständigt fylld af en sportande allmänhet.

L. MECHELIN.

Fotografi speciellt tagen för HVAR 8 DAG.

Den våldsamma kris Finland sedan hardt när tre år genomgår, har naturligen, såsom alltid i krävande ögonblick i ett folks historia, ställt fram en del personligheter i skarpare relief än andra. Särskildt är detta händelsen med dem som intagit framskjutna ställningar i det politiska lifvet, eller i sina personer afspeglat folkets ideela syften.

Leopold Henrik Stanislaus Mechelin förtjänar ur båda dessa synpunkter att nämnas såsom en af det politiskt och kulturmedvetet tänkande Finlands främsta söner. Då den finländska patrioten för någon tid slagit ner sina bopålar i Stockholm har redaktionen för »HVAR 8 DAG» velat bereda sina läsare nöjet att göra dem förtrogna med de karaktärsfulla dragen hos denne märklige man, hvars ärofulla lifsgärning jag fått det lika smickrande som delikata uppdraget att i korthet teckna.

Huru inrymma på några smala spalter en öfersikt af den sextioårige, ännu ungdomligt spänstige mannens oafbrutna, energiska verksamhet! Huru finna de lämpliga orden och riktiga synpunkterna för att ingifva svenska läsare ett passande begrepp om L. Mechelins betydelse för Finlands statliga lif! Huru gifva en idé om hans mångsidiga begåfning och harmoniskt rika utveckling, utan att följa den

röda tråden genom hela denna som mönster gällande lefnad!

Dock, här är icke platsen att skildra den unge studentens snabba studier och friska utvecklingslif, här är ej heller platsen för biografiska erinringar från hans tidigt vunna ställning inom det praktiska lifvets område. Jag antecknar blott att Mechelins förberedelser både hemma och i utlandet, där han knöt betydande förbindelser för lifvet, tenderade allt mera åt juristens, nationalekonomens och politikerns maktpåliggande kall, hvartill han dessutom gjorde sig en bundsförvandt genom grundliga språkstudier.

Den finska landtdagsinstitutionen återupplifvades 1863. Då Mechelin år 1872 invaldes i borgarståndet, anslöt han sig till det af »Helsingfors Dagblad» representerade partiet, som främst skrifvit på sin fana konstitutionens betryggande och liberala samhällsreformer.

Och för dem arbetade han allt sedan med stigande framgång. Då kommunalförvaltning för Finlands städer infördes medels samstämmade beslut af regent och ständer, blef Mechelin Helsingfors' stadsfullmäktiges förste ordförande, och uppbjordes i adligt stånd vid Alexander II:s besök å Industriutställningen i Helsingfors 1876. Mechelin

hade emellertid öfvergifvit den praktiska bana, han som chef för Finlands första privatbank, Föreningsbanken, beträdd. Blifven juris doktor hade han sökt och erhållit professuren i finans- och statsrätt. Såsom universitetsprofessor kunde han endast inväljas i prästeståndet, men hade som icke-fennoman föga utsikter. Hans nyvunna adelskap kom honom därför väl till pass och vid 1877 års landtdag se vi honom som representant för sin ätt i ridderskapet och adeln. Därunder var han en af de ifrigaste och framgångsrikaste förfäktarne af en värnepliktig finsk armés uppställande, samma militär som nu efter 24 års oförvitlig tjänst blifvit upplöst på föranstaltande af våra bittra antagonisterna. Äfven vid följande landtdagar fortför Mechelin, hvars röst gjorde sig allt mera gällande, att gå i spetsen för utvecklingsarbetet inom folkrepresentationen. Stor förtjänst har han särskildt inlagt beträffande Ständernas rätt att granska statsbudgeten.

Mechelin var aldrig en utpräglad partiman; i hans optimistiskt anlagda lynne kan förhoppningen om försonlighet och jämkning till båda parternas belåtenhet aldrig riktigt utrotas. Sålunda kom det sig att han blef upphofsman till det »liberala programmet» af 1880, hvilket under sin fana sökte samla de moderata från båda språkpartien, det svenska och det finska. Det var i själfva verket på neutral, rättslig grund, han ville samla dem, och det heter bland annat i det af honom författade programmet:

»Vår politik är framför allt den jämna, på historisk grund fortgående rättsutvecklingens politik». — — »Vi vilja ha det konstitutionella systemet säkrare och fullständigare genomfördt i vårt land» samt »ett klarare fastställande af Finlands nationella ställning till kejsardömet.» I stället att försona partierna gjorde programmet klyftan större än förut, i synnerhet sedan J. V. Snellman förklarar, att de politiska garantierna vore sköra, men att ingen mänsklig makt förmår upplösa ett enigt, enhetligt folk.

Emellertid inkallades de liberala och fennomanska språkpartiernas koryféer, Mechelin och Yrjö-Koskinen som medlemmar i senaten. Den föres verkksamhet i råds-kammaren, först 6 år såsom biträdande senator i finansexpeditionen, sedan såsom chef för den nyinrättade handels- och industriexpeditionen, har kännetecknats af många framsynta förslag och för landets utveckling fruktbringande resultat.

Äfven sedan han blifvit medlem af senaten fullföljde Mechelin målet att allt mera betrygga och till sina drag fastställa formerna för det finska statslivet. I sådant afseende utvecklade han en omfattande och flitig författarverksamhet. Hans logiska och bindande bevis för tillvaron af en verklig finsk stat spredde kännedom i Europa om Finlands betryggade särställning inom den ryska rikskroppen, men började samtidigt väcka den björn som sof.

När, trots alla försäkringar, det finska postverket genom en administrativ förordning förvandlades till en under ryska postministern sorterande inrättning, kunde Mechelin, han som mer än andra dragit ut konsekvenserna af den rättsordning som blifvit det finska folket för evärdeliga tider besvuren, icke, genom att kvarstå, liksom gifva sin sanktion åt detta orättmätiga ingrepp i Finlands autonomi. Han afgick från sin plats vid rådsbordet och har under de tio år som sedan dess förflutit icke haft anställning i finsk stats-tjänst. Däremot har han verkat befordrande och lifvande på samhällsutvecklingen i olika riktningar, äfven inom konst och litteratur. Mechelin har i många år varit ordförande i Finska konstföreningens direktion samt var den som tog initiativet till och redigerade det

framstående arbetet »Finland i 19:de seklet». Efter sin afgång från senatorstabet, kallades M. Ånyo till ordförande för hufvudstadens fullmäktige, på hvilken plats han kvarstod ännu för ett par år tillbaka.

Sedan 1890 har Mechelin stått i spetsen för oppositionen för så vidt man uti vanlig politisk betydelse alls kunnat tala om en sådan i Finland. Att L. Mechelin är den för finsk opposition representativa personligheten, visar bäst huru denna opposition intet har gemensamt med böjelse för hemliga, samhällsfientliga ränker, för uppväckande af oro och splittring inom nationen. Hela hans lif och verksamhet peka visserligen åt raskt framåtskridande, men aldrig på bekostnad af de stora samhälls- och rättsvärdande principerna, hvilkas fana han svurit. Trogen den konstitutionell monarkiska styrelseformen, som blifvit Finland edligen tillförsäkrad, och känsligt loyal för härskarens alla lagliga prerogativ, har Mechelin icke kommit att tillhöra oppositionen på grund af några ändrade signaler från hans sida. Men inför så fientliga vindar som sedan ett decenium med växande styrka ansatt det finska statsskeppet, står ingen sjöman med armarna i kors, allra minst de som hafva en befälhafvares egenskaper. Hvad som i Finland fått namn af opposition, af separatism, är i själfva verket ett räddningsarbete, en själfhjälplig farans stund, en kamp för lifvet i själfbevarelseinstinkten och äganderättens namn. Den egentliga oppositionen kommer i själfva verket uppifrån de högsta tinnarna, där dåliga rådgifvare förvanska sanningen, och från statslivets regulator, styrelsen, som trotsande folkets ofretvetydiga vilja, slagit in på en kurs som hvarken är lagens eller samvetets.

Att under sådana förhållanden tillhöra hvad man behagar kalla opposition är en plikt och en heder för hvarje finsk man. L. Mechelin har härutinnan fyllt ett mycket stort mått. Obrottsligt trogen de statsrättsliga principer, om hvilka han som professor tolkade för den studerande ungdomen, hvilka han i sina talrika skrifter skildrat, enkannerligen med tillämpning på det finska statsskicket, och dem han såsom medlem af regeringen sökt praktiskt förverkliga, har den finska senatorn det oförlätliga felet i våra vedersakares ögon att känna, vårda, älska och uttala hvad som är hans och vår oförytterliga rätt.

Född i ett större och friare land än Finland, skulle en man med Mechelins stora begåfning som politiker och talare kallats att länka riktningen af en framsynt regeringspolitik och kanske kommit att spela en roll i spelet om spior och kronor. Ödet har ej så fogat. Han fick ej ens intaga den ledande statsmannens plats i sitt fädernesland. Men han har gjort hvad bättre är, kraftigt bidragit till det finska folkets uppfostran till politisk mogenhet och själfkänsla. Detta samma folk har också vid flere tillfällen visat honom sin tacksamhet därför, främst genom de talrika sympatibevis han rönt vid sin afgång ur styrelsen, och då han fyllde 60 år. Vid sist nämnda tillfälle öfverlämnades åt honom en minnesmedalj i guld såsom ett värdecken af hans oupplösliga samband med Finlands statliga och kulturella daning.

»Pro lege» är devisen i hans adliga vapen och för lagen är allt hans sträfvande. Ännu är L. Mechelin, ehuru utan ämbete, en kraft i finskt samfundslif, med hvilken de maktägande måste räkna. Han befinner sig ännu i sin fulla mankraft.

Må det vara L. Mechelin förunnat att, omhulad af en ädel maka och dotter samt följd af sitt folks aktning och tacksamhet, ännu länge verka för det land, hvars rätt han gjort till sin lifsuppgift att skydda och utveckla.

A. Berndtson.

BANKRASET VID PARTILLED.

Amatörfoto.

Från det stora bankraset, som i förra veckan ägde rum vid den nyligen utvidgade Partilled station å statsbanan, visa vi här ett par bilder. Den öfre visar till höger den rasade banvallen och dess stödjemur samt till venster den delvis sänkta

landsvägen samt de lutande träden, hvilka också uppryckts af den framglidande jordmassan.

Den undre bilden är tagen från motsatt håll samt visar till venster den sänkta stödjemuren, den snedvridna landsvägen samt de genom skredet uppkomna stora groparne och remnorna.

Amatörfoto.

HVALK DAG.

Foto. Jonason, Göteborg.

ROSA GRÜNBERG.

Foto. Flodin, Stockholm.

CARL CARLANDER.

MANDA BJÖRLING som Roxane.

Från många uppträdanden öfver hela vårt land äro de båda första unga artister kända, hvilka HVAR 8 DAG nu presenterar för sina läsare. Frkn Rosa Grünberg gjorde genast vid sin debut som »Geishan» stor furore och har sedan varit fäst vid Rafts operett samt är publikens synnerliga gunstling, intagande, graciös och begåfvad med god sångröst, som hon är.

* * *

Hr Carl Carlanders präktiga baryton torde ock vara bekant för de flesta, dels från hans engagement vid Lindens opera och dels från Raftska operetten, vid hvilken han nu senast med framgång gjort Montlandry i »Lille hertigen», och framställer ofvanstående bild honom i denna roll.

* * *

En stjärna på den dramatiska konstens himmel lofvar skådespelaren Knut Lindroths unga syster fru Manda Björling att bli. Åtminstone gjorde hon grand succès som Roxane i »Cyrano de Bergerac» vid Selanderska sällskapets uppförande af det storslagna dramat i Malmö, där hon prisades högeligen af både publik och kritik.

* * *

Dir. v. d. Osten och fru Seelig-Lundberg ha gjort furore med Hauptmanns geniala, men hemska drama »Åkare Henschel» både i Köpenhamn och i Stockholm, och berömmas de såda på det lifligaste, han för sin trovärdiga framställning af den beskedliga, godtrogne mannen, hon för det intensiva uttryck som förlänades åt den bestialiska kvinnans nedriga ondska.

FRÅN SCENEN

Åkaren Henschel
Hr Emil v. der Osten.

Hanffe, dräng hos Henschel.
Hr Bergman.

Siebenhaar.
Hr Fors und.

Hanna, piga hos H.
Fru Lotten Seelig Lundberg.

SCEN UR 1:sta AKTEN.

SVENSK KONSTSLÖJD.

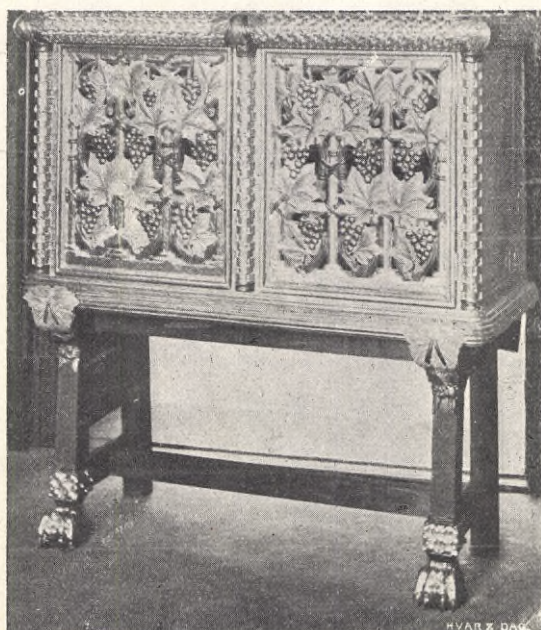

Foto. Jonason, Göteborg.

SKÅP, komponerad och utförd af hr Sidney Gibson.

En del praktmöbler och vafnader, till hvilka hr Sidney Gibson från Göteborg uppgjort teckningarna, har varit utställd å Konstföreningen dårsammastädes samt tillvunnit sig välförtjänt uppmärksamhet från publik och kritik. Sär-

Foto. Jonason, Göteborg.

STOL & BORD, KONSTMÖBLER I EK.

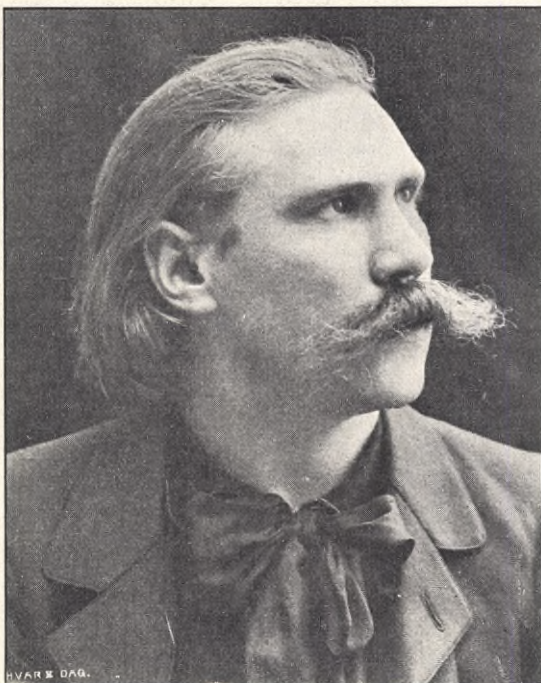
druffklasar och vinranksblad i naturliga färger, här och hvar omvradet med bandförsringar i högrödt, allt af ypperlig effekt. Äfven märkas fyra präktiga, originella ekstolar, klädda en med konstväfnad, en med silkesbroderi på kläda och en med skinn.

GATUBILDER FRÅN VENEDIG.

SKILDRADE AF EN SVENSK MÅLARE.

En af våra yngre målare, Erik Norselius, har nyligen anländt till Paris efter att under de sista åren ha uppehållit sig i Venedig. Från lagunernas stad har han medfört ett stort antal dukar, som utgöra en i ordets egentliga bemärkelse »målande» skildring af naturen och lifvet, synnerigast gatulifvet i Italien. Och det är en enkel, nästan trohjärtad skildring, som just därför verkar äkta och sann. Norselius har sett dem på nära håll och lefvat bland dem, dessa venetianska fiskare, månglerskor och torghanllare, som han framställer så lefvande på sina taflor. De kände honom så väl, att de kallade honom, nordbon, för

»il nostro pittore», eller, som det heter på den venetianska dialekten, »el nostro pitor». Och när

Efter foto.

ERIK NORSELIUS.

han slog upp sitt staffli på torget eller i ett gatuhörn, så väckte det ingen uppståndelse eller närgången nyfikenhet. Det var ju bara »vår målare», och folket fortsatte med sina sysslor utan att låta störa sig. Därför fick han så ypperliga modeller.

En fotografi kan ju icke korrekt återge en tafla, då färgerna saknas och ljusstyrkorna, valörerna, icke komma till sin fulla rätt. Men som gatubilder ha de likafullt sitt intresse, de tvenne bilder vi här reproducera.

Den ena taflan visar en grupp kvinnor, som efter dagens arbete samlats utanför en stuga för att få sitt parti tombola, ett lottospel, för hvilket särskildt kvinnorna i Vene-

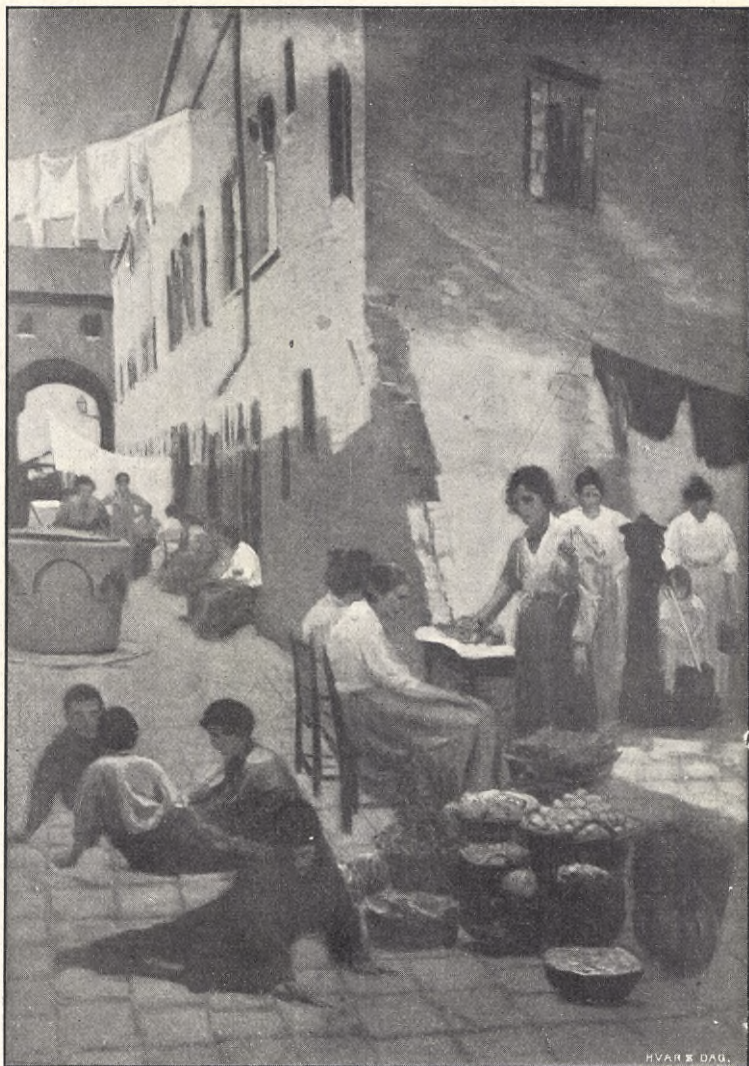
dig lära vara ofantligt passionerade. Den andra är en tafla ur hvardagslifvet på Venedigs gator. Där som

VENETIANSKA KVINNOR SPELANDE TOMBOLA: Tafla af Erik Norselius.

annorstädes i södern är gatan för den fattigare befolkningen både matsal, salong och hvardagsrum. Den tid, man icke sofver, tillbringas på gatan. I hörnet sitter månglerskan, omgifven af sina korgar, bredvid ha några pojkar obekymradt slagit sig ned på stenläggningen och äro lifligt inbegripna i ett eller annat spel och längre bort, utanför dörrarne, som leda in till det gamla hvita stenhuset med sina små underliga, högt sittande fönster, synas inneväanarne, framför allt de kvinnliga, sysselsatta att diskutera dagens händelser. Man må tro, att tungorna löpa.

Dessa taflor jämte ett trettio-tal andra, nästan alla med motiv från lagunerna, kanalerna och öarna i la bella Venezia, ämnar Norselius i vår utställa, dels här i Paris, dels i Stockholm. Det är alltsammans nytt för publiken, ty alltsedan konstnären 1896 lämnade Sverige, har han ingen gång velat exponera sina arbeten. Intimt uppfattade, känsligt och varmt målade, men utan spår af det eljest i fråga om venetianska taflor rätt vanliga effektsökeriet, bära de tillika vittne om att konstnären gått sin egen väg i konsten. Och att finna sin egen väg och sedan gå den, det är ju, när allt kommer omkring, hufvudsaken i konsten som i lifvet. Om sedan vägen bär ut i världen eller om den håller sig på kända tomter eller om den rent af bara löper stugan rundt, hvad gör väl det? *Ralph.*

GATUBILD FRÅN VENEDIG: Efter en tafla af Erik Norselius.

ETT GODT NYTT ÅR!

TILLÖNSKAS

HVAR 8 DAGS ALLA VÄNNER OCH GYNNARE

VECKANS PORTRÄTTGALLERI.

N. M. STENHOLM.

IVAR VALENTIN.

VILHELM LUNDSTRÖM.

K. V. PALMÆR.

A. J. RYDSTRÖM.

OSKAR LAGERBLAD.

JUBILEUM. 60-årsjubileum firade den 22 de ember prosten och ordensledamoten, kyrkoherden i Floby *Nils Magnus Stenholm*. Den 83-åriga prosten som prästvigs 1841, har sedan dess o brutet tjänstgöring i samma församling samt predikar och sköter sin expedition utan biträde. Han innehar jämväl många förtroendeeuppdrag och hyllades på sin hedersdag på det hjärtligaste.

HYLLNING. Till fanjunkaren *Ivar Valentin* — hvilken, i parentes sagt, varit med i krig i utländsk tjänst — öfverlämnades, då han nyligen fyllde 50 år, af öfverstelöjtnant Melander en hederssabel, som ett erkännande från K. F. U. M. af hans verksamhet som gymnastiklärare.

UTNÄMNINGAR. Till redaktör af "Göteborgs Aftonblad" har antagits docenten i latinska språket vid Uppsala universitetet *dr Vilhelm Lundström* f. 1869. Hr L., som mycket deltagit i det publicistiska lifvet — han var bl. a. hufvudredaktör för tidningen "Flyttis" 1893-97 — har ock utgifvit flere filologiska och skönlitterära arbeten.

Till lektor i elektrokemi vid Tekniska högskolan har utnämns extra läraren *dr Irstadius*, docenten vid Uppsala universitet *K. W. Palmær*, en yngre sårdeles begåfvad och skicklig vetenskapsman.

OLOF SETRÉUS.

EN FRAMSTÅENDE HORTIKULTÖR.

En af den svenska trädgårdsodlingens mest framstående män är otvivelaktigt direktör *A. J. Rydström* i Bokedalen, Jönsered, hvilken bild vi här återgifva. Många äro de elever, som utgått ur hans förträffliga skola, och i den ansedda föreningen "Hortikulturens vänner", i Göteborg har han varit ordförande sedan 1890, en befattning, som han nu emellertid frånträtt.

THURE MEMSEN. †

FÖDELSEDAGAR. 50 år fyllde den 9 december redaktören af tidningen "Karlshamn" boktryckaren *Oskar Lagerblad* i Karlshamn. I anledning af dagens betydelse gaf hr L. en större supé. Hr L. är för öfrigt en lifligt intresserad kommunalman, mårgårig ledamot af stödsfullmäktige, ordförande i hamnstyrelsen, direktör i hypoteksföreningen m. m.

80 år fyllde den 15 december prosten *Olof Setréus* i Sorunda, hvilken härvid fick mottaga många lyckönskningar af församlingsbor och andra.

75 år fyllde den 18 december kyrkoherden i Leksberg *L. W. O. Olof Larsson*. Den gamle vördade församlingsherden, som på sin födelsedag 1899 kunde fira sitt 50-årsjubileum som prest, var då liksom nu förenad för mycken och hjärtlig hyllning.

F. M. LILLIEHÖÖK. †

DÖDSFALL. Den 16 oktober afled i Varberg handlanden darsådes *Thure Memsen* f. 1838. Han var en hjärtogod, vänsäll person, känd och aktad af alla, både små och stora i samhället, hvilket han äfven tjänat i många år, redbart och oegennyttigt, på sin ansvarfulla post såsom drätselkammarens kassör.

Den 30 november afled å Lindhult f. stationsinspektoran *Fredrik Malchom Lilliehöök*. L. studerade i sin ungdom jordbruk i Tyskland, skötte fäderngården Lindhult i Halland, köpte sedan egendomen Sjöholm och blef 1876 stationsinspektör i Halmstad. Han var en synnerligen godmodig och vänsäll personlighet, som utom de närmaste sörjes af en talrik vänkrets.

Den 4 december afled i Stockholm vinhandlaren *Åxel Leonard Hultberg*, 53 år gammal. H. grundade 1845 sin vinhandel på Söder, hvilken han 1879 som en synnerligen blomstrande affär kunde öfverlämna åt sin son. Vid den driftige och redbare affärsmannens här stå, utom de närmaste, många sörjande vänner.

Den 15 december afled i Stockholm f. kaptenen vid Dalaregementet *Otto Alfred Kistner*, 55 år gammal. R. sörjes, utom af maka, af många vänner och bekanta.

Den 15 december afled i Stockholm körnären *O. C. Zamore*, 65 år gammal. Z. var innehafvare af en af hufvudsadens mest kända pelsvaruaffärer och en mycket aktingsvärd person. Han sörjes närmast af maka och son.

Den 16 december afled i Stockholm järnkramhandlaren *Gustaf Norberg*, nära 50 år gammal. N. var i 25 år biträde hos J. Bergman & komp. vid Vesteränggatan, tillhans för sex år sedan öfvertog en af Stockholms äldsta järnvaruaffärer, H. V. Olsson & komp. vid Skeppsbron. I hans makas sorg förena sig många vänner och bekanta.

Den 20 december afled i Stockholm med. dr *C. Constantin Fallenius* 78 år gammal. Den aflidne, som i sin krafts dagar var en dugande och intresserad läkare, hade under många år praktiserat i Örebro.

I Salmis afled i förra veckan ångbåtskommissionären *Zach Sipola*, något öfver 54 år gammal. Den aflidne, som var en i hela Tornedalen känd person, var en hufvud, lugn och tillmötesgående man, vid hvilken enhver, som med honom kom i beröring, fäste sig. Han sörjes närmast af maka, söner, mor och syskon.

Tandläkaren *Tom Albert Herman von Hall* afled nyligen i hufvudstaden. Han var född 1869, aflade 1895 tandläkarexamen, hvarefter han varit praktiserande läkare i Stockholm. H. sörjes närmast af moder och syskon samt dessutom af många vänner.

Å Jönköpings lazarett afled i förra veckan komministern i Vellinge *Adolf Barthold Nyberg*. Den aflidne, som var född 1854, var en nitisk och värdere prästman.

OLOF LARSSON.

O. A. KISTNER. †

O. C. ZAMORE. †

GUSTAF NORBERG. †

A. L. HELLEBERG. †

C. C. FALLENIOUS. †

ZACH SIPOLA. †

T. A. H. VON HALL. †

A. B. NYBERG. †